

Forskningsplan for Aust-Agder museum og arkiv (AAma) 2021–2022

1. Innledning.....	3
2. Hva er forskning i AAma?	4
3. Ressurser til forskning i AAma.....	4
4. Organisering av forskningen i AAma	6
5. Utvikling, kvalitetssikring og godkjenning av forskningsprosjekter i	8
6. Forskningens plass i årshjulet.....	9
7. Resultater av forskningsarbeidet	9
8. Mål for forskningsorganisering og forskning i AAma	10
Litteratur.....	11
Vedlegg.....	12

Sammendrag

Dette er en forskningsplan for Aust-Agder museum og arkiv IKS for perioden 2021–2022. Ettersom forskning er tidkrevende arbeid og planperioden for den foreliggende forskningsplanen er relativt kort, vil målene i planen ofte ha en horisont som peker utover selve planperioden.

De viktigste punktene i planen er som følger:

- Forskningen skal sidestilles med andre kjerneområder i AAmA.
- Forskningen innarbeides i AAmAs årshjul.
- Rekruttering av forskningskompetanse skal vektlegges i personalpolitisk plattform.
- Det etableres faste forskerstillinger i hver avdeling.
- Det etableres et program for autorisering til konservator NMF.
- Det etableres kvantitative mål for forskningen.

Forøvrig legger planen vekt på følgende:

- For å sikre tilgang på ressurser til forskningen plasseres mer av ansvaret for forskningen på avdelingsnivå.
- Avdelingenes virksomhetsplaner skal ha forskning som et fast punkt.
- Avdelingsleder godkjenner nye forskningsprosjekter i sin avdeling.
- Før et forskningsprosjekt kan godkjennes må det kvalitetssikres av forskningsutvalget.
- Forskningsutvalget har ansvar for den overordnede koordineringen av forskningsaktiviteten i AAmA.
- Forskningsutvalget ledes av den i AAmAs ledergruppe som har spesielt ansvar for forskning.
- Det etableres et karriereløp for forskning i AAmA.
- Forskning skal være en fast del av utviklingssamtalene.

1. Innledning

Aust-Agder museum og arkiv IKS (AAMA) er en konsolidert museums- og arkivinstitusjon som består av fem fagavdelinger: Arkivavdelingen (KUBEN, Arendal), Formidlings- og museumsavdelingen (KUBEN, Arendal), Grimstad bys museer (Grimstad), Setesdalsmuseet (Valle) og Setesdal bygningsvernssenter. AAMA forvalter samlinger fra forhistorisk tid til våre dager og med spesiell geografisk forankring i det tidligere Aust-Agder.

Som museums- og arkivinstitusjon er AAMA forpliktet til å drive med forskning. Museene er kunnskapsinstitusjoner der forskning er en del av den museumsdefinisjonen det ofte vises til, nemlig ICOMs museumsdefinisjon, og de har forskning som et eksplisitt krav i sine føringer fra bevilgende myndigheter.¹ Tilsvarende har også arkivsektoren tradisjoner for forskning innrettet mot arkivfaglige spørsmål og økt forståelse av samlingene.²

Kravet om forskning understrekes i den nye museumsmeldingen *Musea i samfunnet – Tillit, ting og tid* (Meld. St. 23, 2020–2021). I spørsmål om forskning baserer museumsmeldingen seg i stor grad på rapporten *Vilje til forskning – museumsforskning i Norge i det 21. århundre*. Arbeidet med denne forskningsplanen er i stor grad inspirert av sistnevnte.

I strategisk plan for AAMA er forskning løftet opp som en av virksomhetens kjerneområder. Om forskningens funksjon heter det:

AAMA skal utføre forskning og kunnskapsutvikling (FoU) som del av sin virksomhet. Strategisk bør FoU-arbeidet rettes mot områder som gir praktisk nytte for AAMAs hovedsatsningsområder, og som styrker vår kompetanse innen forvaltning og formidling og bidrar til fornying.

Forskningen skal dermed ha en aktiv relasjon til kjerneområdene forvaltning, formidling og fornying. Forskningen skal dessuten søke å favne bredden i AAMAs hovedsatsningsområder: Sjøfart, immateriell kulturarv, Ibsen og geologi og gruvedrift. For å oppnå dette trengs en overordnet forskningsplan for AAMA:

En felles FoU-plan skal utarbeides og implementeres for AAMA som helhet. Planen skal presisere mål og rammer for FoU-arbeidet i den konsoliderte virksomheten og skal erstatte eksisterende planverk.

Den foreliggende forskningsplanen forholder seg til erfaringer fra tidligere plandokumenter, nemlig forskningsplan for Aust-Agder kulturhistoriske senter (2010-2014), samt tilpasningen av denne til AAMA i 2016.³ Den foreliggende forskningsplanen skal rulleres samtidig med AAMAs strategiplan og vil derfor bare gjelde frem til 2022.

¹ ICOMs statutter, artikkel 3, paragraf 1 (<http://norskicom.no/hva-er-icom/vedtekter/>): «Et museum er en permanent institusjon, ikke basert på profitt, som skal tjene samfunnet og dets utvikling og være åpent for publikum; som samler inn, bevarer/konserverer, forsker i, formidler og stiller ut materielle og immaterielle vitnesbyrd om mennesker og deres omgivelser i studie-, utdannings- og underholdningsøyemed.»

² ICAs yrkesetiske retningslinjer for arkivarer, artikkel 9: «Arkivarer bør søke å perfektionere seg i yrket ved systematisk og kontinuerlig å oppdatere sine arkivfaglige kunnskaper, og dele resultatene av sin forskning og erfaring. Arkivarer bør strebe etter å utvikle sin yrkesforståelse og ekspertise, bidra til helheten av profesjonell kunnskap, og forsikre seg om at personer under deres veiledning blir satt istand til å utføre sine oppgaver på en fullgod måte.» Se forøvrig Arkivverkets forskningsprofil.

³ «Forskningsplan for Aust-Agder kulturhistoriske senter», vedtatt av styret 29. november 2010; samt «Plan for organisering av forskningsinnsatsen ved AAMA», vedtatt av styret 16. juni 2016.

2. Hva er forskning i AAma?

Forskningsarbeidet i AAma må både begrepsmessig og praktisk skjelnes fra annet arbeid i virksomheten. Kunnskapsproduksjon foregår på mange ulike måter i AAma, men den foreliggende planen vil kun konsentrere seg om den delen av kunnskapsproduksjonen som kan regnes som forskning i henhold til OECDs definisjon av forskningsvirksomhet.

- Forskning er kreativt og systematisk arbeid for å vinne ny kunnskap, sette den inn i en videre empirisk og/eller teoretisk sammenheng og publisere resultater i vitenskapelig form.
- Vitenskapelig publisering er primærpublisering av forskningsresultater som dokumenterer kildebruk og metoder på en måte som gjør resultatene etterprøvbare.

Forståelsen av hva som kjennetegner forskning i AAma tilsvarer denne definisjonen av forskning. AAmas egenart som museums- og arkivinstitusjon gir imidlertid egne forutsetninger for å forske, eksempelvis ved nærhet til kildene og kontakt med publikum. Det er viktig at disse forutsetningene blir identifisert og løftet fram.

Forskningen skal organiseres og styres på en slik måte at den blir en integrert del av virksomheten på linje med de øvrige F'ene (forvaltning, formidling, fornying). Dette forutsetter også at de øvrige F'ene organiseres og styres på en slik måte at forskningen kan få en slik rolle, eksempelvis ved at planer for forvaltning, formidling og fornying ser forskning i relasjon til disse kjerneområdene.

Her er også forskningsforberedende arbeid viktig: Arbeid med samlingene, utstillinger og annen formidling kan være del av eller gi ideer og materiale til fremtidige forskningsprosjekter og vice versa. Dermed er det viktig at virksomheten driver kunnskapsproduksjon og dokumentasjonsarbeid i henhold til standarder som gjør det mulig å bruke det i forskning på et senere tidspunkt.

3. Ressurser til forskning i AAma

AAma har store gjenstands- og arkivsamlinger som bare kan forvaltes eller formidles på en forsvarlig måte dersom virksomheten selv driver med forskning. Samtidig er mulighetene for forskning betinget av den kompetansen som finnes i virksomheten og de mulighetene de ansatte får til å utføre forskningsarbeid.

Tradisjonelt har tilsatte med formell forskningskompetanse (mastergrad, hovedfag, magistergrad, doktorgrad) hatt mulighet til å bruke en del av arbeidstiden til forskning. Av nærmere 60 tilsatte i AAma, har omtrent halvparten denne typen formell kompetanse. (Vedlegg 1)

Potensialet for forskning har lenge vært til stede i AAma, men har kun i liten grad vært utnyttet. Ansvar for forskningen har i liten grad vært plassert der ressursene faktisk finnes. Forskningen har vært lavt prioritert i relasjon til andre oppgaver.

For å sikre at forskningen prioriteres høyt tar denne forskningsplanen grep for å flytte mer av ansvaret for forskningen til de instansene i organisasjonen som råder over personalressursene, nemlig avdelingene. Forskningen skal ikke bare være et felles anliggende for AAma, men en integrert del av virksomheten i hver enkelt avdeling. Avdelingene får dermed et konkret ansvar for å initiere og gjennomføre

forskningsprosjekter. Dette skal skje på to måter: For det første, ved at større mengder forskningstid samles i faste forskerstillinger. For det andre, som et generelt tilbud til alle ansatte med forskningskompetanse. På denne måten vil AAmas vedlikeholde den formelle forskningskompetansen i organisasjonen som helhet, samtidig som forskningen får kontinuitet og tyngde ved utvikling av mer omfattende forskningskompetanse.

Dette forklares nærmere nedenfor:

Utvikling av mer omfattende forskningskompetanse i AAmas

AAmas ønsker en sterkere konsentrasjon av forskningsaktiviteten i form av egne forskerstillinger. Et system med faste forskerstillinger skal etableres de nærmeste årene, og implementeres i hver avdeling. Erfaringer fra museumssektoren tilsier at en sterkere konsentrasjon av forskningsaktiviteten i egne stillinger er viktig for å gi forskningen kontinuitet og forutsigbarhet, og i utvidet forstand, etablere et forskningsmiljø i virksomheten.

De faste forskerne vil danne kjernen i AAmas forskningsutvalg og vil slik sett ha oppgaver knyttet til koordineringen av forskningsarbeidet i virksomheten. Samtidig skal disse forskerne ha en klar forankring i sine respektive avdelinger.

Én fast forskerstilling med 60 % forskningstid er nylig opprettet i arkivavdelingen. Målsettingen er at hver avdeling i AAmas skal ha én forskerstilling innen utgangen av 2024. Nødvendigheten av å rekruttere kvalifisert kompetanse til slike stillinger skal tas inn i personalpolitisk plattform. Direktøren har ansvar for å sikre personalressurser til denne typen stillinger.

Vedlikehold av formell forskningskompetanse i AAmas

Ansatte med formell forskningskompetanse kan søke om å bruke 20 % av sin arbeidstid til forskning. En bredt forankret forskningsaktivitet av denne typen vil være et viktig virkemiddel for å øke kompetansen på AAmas hovedsatsningsområder.

Denne typen forskningsprosjekter må derfor prioriteres høyt i relasjon til andre oppgaver. Avdelingene skal, i samråd med forskningsutvalget, initiere og gjennomføre prosjektene. Avdelingsleder har ansvar for at denne typen prosjekter årlig innarbeides i virksomhetsplanene og at den enkelte medarbeider får avsatt forskningstid. Forskning skal inngå som et fast punkt i utviklingssamtalene.

Forskningsløft gjennom autorisering og karriereløp i AAmas

I tillegg innføres følgende incitament for å få ansatte til å forske, samt øke mulighetene for å rekruttere relevant arbeidskraft:

Alle ansatte som er kvalifisert til det får tilbud om å delta i et eget program for autorisering til konservator NMF. Ordningen skal legge til rette for at hver enkelt produserer de to eller tre vitenskapelige artiklene som inngår i autoriseringsprosessen. Målsettingen er at halvparten av de ansatte som kvalifisert til dette skal være autorisert innen en seksårsperiode. Nye ansatte skal rutinemessig få tilbud om å delta i denne ordningen. AAmas dekker kostnadene ved søknad om autorisering. Ved autorisasjon som konservator NMF skal stillingsinstruksene endres slik at den tilsatte får forskning som del av sin stillingsbeskrivelse.

Det etableres karriereløp som gjør det enklere å rekruttere nye tilsatte med relevant forskningserfaring eller forskningskompetanse.⁴ Eksempler på dette kan være incitamentet som oppmuntrer til PhD-løp eller kvalifisering til førstekonservator NMF. For forskere med fast forskningstid bør det også finnes muligheter for å utvikle seg i stillingen, eksempelvis gjennom opprykk fra stillingsbetegnelsen forsker til seniorforsker.

Eksternt samarbeid

Det er viktig for AAmå å samarbeide med eksterne institusjoner, både for å heve kvaliteten på egen forskning og for å posisjonere seg for å søke om forskningsmidler. AAmå skal derfor jobbe for å utvikle nettverks- og forskningssamarbeid med universitets- og høyskolesektoren. AAmå skal også søke samarbeid med andre arkiv- og museumsinstitusjoner innen de ulike satsningsområdene. Tilsvarende skal AAmå samarbeide bredt med relevante aktører både nasjonalt og lokalt.

Kvantitative mål

For å kunne styre forskningsinnsatsen på en hensiktsmessig måte trenger AAmå kvantitative mål. I første rekke vil dette måtte konkretiseres ved et gitt antall artikler årlig. Målene utvikles av forskningsutvalget i dialog med avdelingene. Det er viktig å få på plass mål som er realistiske i forhold til organisasjonens tålegrense. Den foreliggende planen stipulerer derfor ingen slike mål, men presiserer at dette må være en prioritert oppgave.

4. Organisering av forskningen i AAmå

Et hovedanliggende i denne forskningsplanen er at ansvaret for forskningen i større grad skal forankres i avdelingene. Hensikten er å plassere initiativ og ansvar for forskningsarbeidet der ressursene faktisk finnes. Det betyr likevel ikke at ansvaret for forskningen hviler på avdelingene alene. Ansvaret skal i realiteten være fordelt på en rekke instanser i virksomheten og forutsetter samarbeid mellom direktør, forskningsansvarlig leder, forskningsutvalg og avdelingsledere.

Direktør med overordnet ansvar for forskning

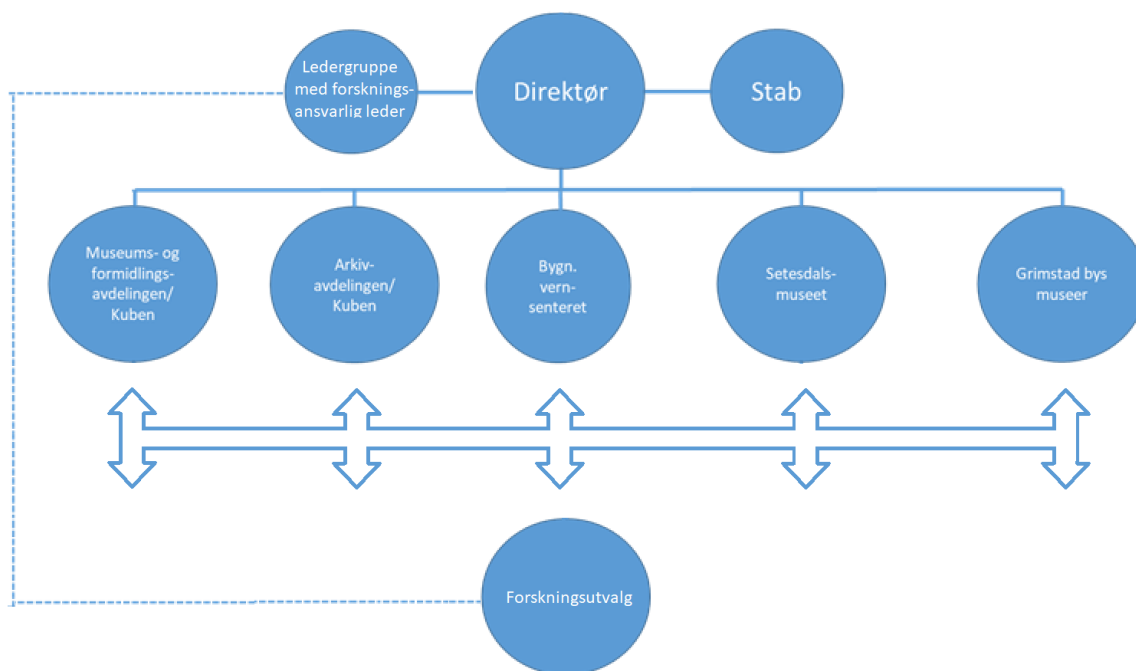
Øverste ansvarlig for forskningsvirksomheten i AAmå er direktør. Han svarer for forskningen i AAmå overfor styret og eierkommunene, slik det er nedfelt i planverk og slik den utøves i organisasjonen. Direktør er også ansvarlig for at det i AAmås budsjetter settes av nok ressurser til å gjennomføre forskningsvirksomheten, i tråd med vedtatt plan.

Forskningsansvarlig leder og forskningsutvalg

For å bidra til at forskningsplanen følges opp og forskningsmålene innfris, er det etablert en funksjon som «Forskningsansvarlig leder» og et «Forskningsutvalg».

Forskningsansvarlig leder: Direktør utpeker én i sin ledergruppe til å ha et særskilt ansvar for å følge opp forskningen i AAmå. Vedkommende fungerer som leder for forskningsutvalget og rapporterer på vegne av utvalget til ledergruppa.

⁴ Om dette, se "Vilje til forskning", kap. 3.3.

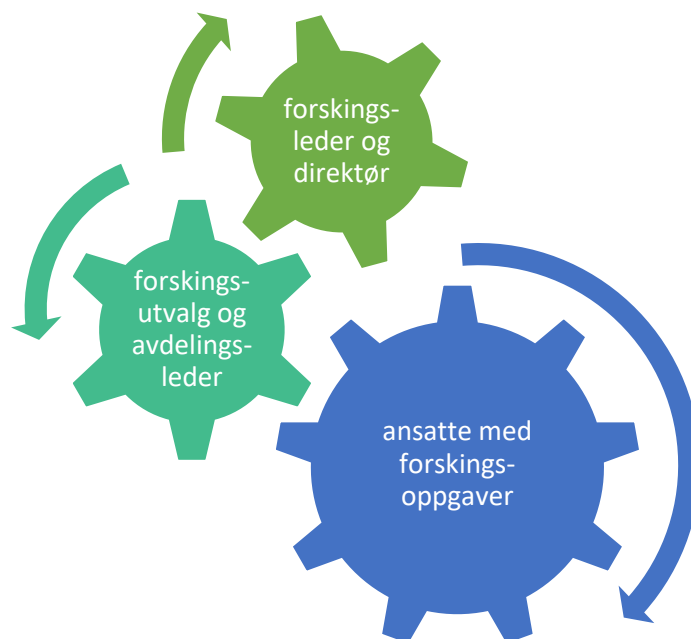
Figur 2: Organisasjonskart for AAmA pr. 15. april 2021.

Forskningsutvalget: Utvalget har en forskningskoordinerende funksjon i AAmA og består av utøvende forskere, én fra hver avdeling. Utvalget utpekes av ledergruppa etter forslag fra avdelingsleder. Utvalget ledes av forskningsansvarlig leder og har ansvar for å kvalitetssikre forskningsprosjekter før de kan godkjennes på avdelingsnivå. Utvalget gir råd og veiledning i forbindelse med aktuelle forskningsprosjekter. Utvalget skal til enhver tid holde oversikt over godkjente forskningsprosjekter i organisasjonen og søke å koordinere disse. Utvalget utarbeider felles virksomhetsplan og handlingsplan for forskning i AAmA. Utvalget sørger for regelmessig evaluering av forskningsarbeidet i AAmA. Utvalget har ansvar for å identifisere og løfte frem forskningsprosjekter som drar nytte av museums- og arkivinstitusjonens særlige vilkår for å forske. Som grunnlag for gode forskningsprosjekter har utvalget ansvar for å identifisere og løfte fram slike forutsetninger. Utvalget skal arbeide for at kunnskapsproduksjon og dokumentasjonsarbeid i AAmA utføres på en slik måte at det er mulig å bruke det i forskning på et senere tidspunkt. Utvalget skal ha faste og jevnlig møter. Utvalget kan bruke ekstern kompetanse når det er nødvendig for å sikre tilstrekkelig kvalitetssikring av prosjekter.

Avdelingsleders rolle i forskningen

Den utøvende forskningen har sin forankring i de enkelte avdelingene i AAmA: Setesdalsmuseet, Setesdal bygningsvernseter, Grimstad bys museum, Museums- og formidlingsavdelingen/KUBEN og Arkivavdelingen/KUBEN. Det er i de enkelte avdelingene, og blant de fagansatte og forskerne der, at forskningsarbeidet blir utført. For å kunne styre forskningsinnsatsen i AAmA skal det etableres kvantifiserbare mål for hva hver enkelt avdeling skal levere av forskning. Avdelingsleder har ansvar for å påse at forskningsvirksomheten blir gjennomført i tråd med gjeldende virksomhetsplan, forskningsplan og andre relevante vedtak. Avdelingsleder har ansvar for at forskning til enhver tid er del av avdelingens virksomhetsplan. Avdelingsleder skal stimulere til og tilrettelegge for at det utvikles forskningsprosjekter og -aktiviteter i hans/hennes avdeling.

Etter at forskningsprosjekter er kvalitetssikret av forskningsutvalget er det avdelingsleder som foretar endelige godkjenning. Spørsmål om forskning skal være en obligatorisk del av utviklingssamtalene for ansatte som har forskningskompetanse.

Figur 3: En vellykket forskningsinnsats krever god samhandling.

5. Utvikling, kvalitetssikring og godkjenning av forskningsprosjekter i AAmA

Forutsetningen for at prosjekt skal kunne iverksettes er at det foreligger en prosjektbeskrivelse, at denne prosjektbeskrivelsen er kvalitetssikret og at prosjektet er forankret i virksomhetsplanen for AAmA. Forskning skal være en fast del av virksomhetsplanen for hver av de fire avdelingene i AAmA. For å oppnå dette er det viktig at avdelingene planmessig, og i samråd med forskningsutvalget, arbeider for å utvikle prosjekter til kommende års virksomhetsplan.

Når det gjelder rutiner for utvikling og godkjenning av forskningsprosjekter vil det være forskjell på tilsatte med og uten fast forskningstid:

Rutiner for tilsatte uten fast forskningstid

Tilsatte uten fast forskningstid må søke om forskningstid knyttet til et spesifikt forskningsprosjekt. Medlemmene av forskningsutvalget skal bistå avdelingene i utviklingen av prosjektbeskrivelser som kan inngå i slike søknader. Før et forskningsprosjekt kan godkjennes må det kvalitetssikres av forskningsutvalget. Ved ferdig utviklet prosjektbeskrivelse skal forskningsutvalget gi en innstilling som bekrefter at prosjektet har vitenskapelig kvalitet. Innstilling stiles til avdelingsleder som siden godkjenner forskningsprosjektet.

I vurderingen skal forskningsutvalget legge vekt på prosjektets gjennomførbarhet, faglige forankring og forskningsmessige relevans. Prosjektbeskrivelsen skal inneholde en framdriftsplan som avdelingsleder kan bruke i den praktiske oppfølgingen av prosjektet.

Rutiner for forskere med fast forskningstid

Rutinene for godkjenning av forskningsprosjekter er noe annerledes for forskere med fast forskningstid:

Disse skal hver høst i samråd med sin avdelingsleder melde inn forskningsprosjekter til virksomhetsplanen for påfølgende år. Forskningsutvalget skal inkorporere prosjektene i forskningsdelen av AAmas falles virksomhetsplan og skal også utarbeide en egen handlingsplanen for forskning. Ved utgangen av året skal forskningsutvalget utarbeide en rapport om hva som har skjedd på forskningsfeltet i året som gikk.

Hver forsker må ved inngangen av hvert år utarbeide en egen forpliktende arbeidsplan som skal danne grunnlag for oppfølging fra avdelingsleder gjennom året. Arbeidsplanen skal redegjøre for de forskningsprosjektene som planlegges, med detaljer om fremdrift og forventet resultat. Det legges også til grunn at forskningsprosjekter ikke kan igangsettes før prosjektbeskrivelsen er kvalitetssikret av forskningsutvalget og godkjent av avdelingsleder.

6. Forskningens plass i årshjulet

Forskningen må innarbeides i de faste årlige gjøremålene i AAma. I AAma er årshjulet et viktig styringsverktøy for å oppnå dette, og forskningen bør derfor innarbeides der. I særlig grad er det viktig at forskningen får nedslag i arbeidet med virksomhetsplan og budsjett. I tillegg er det viktig at resultatene av forskningen meldes til forskningsutvalget slik at de kan synliggjøres i årsmeldinger og rapporter til bevilgende myndigheter.

- 30. september: Ferdig utviklede prosjektbeskrivelser skal være levert til kvalitetssikring av forskningsutvalget. Ansvar: Avdelingsleder og den enkelte ansatte.
- 15. oktober: Forskningsutvalget skal ha vurdert prosjektbeskrivelsene. Ansvar: Forskningsutvalget.
- 31. oktober: Frist for å innarbeide forskningsprosjekter i avdelingenes virksomhetsplaner. Ansvar: Avdelingsleder.
- 31. oktober: Innspill til budsjett. Ansvar: Avdelingsleder og forskningsutvalg.
- 15. desember: Frist for å sende artikler til Aust-Agder-Arv. Ansvar: Den enkelte ansatte og avdelingsleder.
- 15. januar: Frist for å rapportere til forskningsutvalget om fjorårets forskningsarbeid. Ansvar: Den enkelte ansatte og avdelingsleder.

7. Resultater av forskningsarbeidet

Alle forskningsarbeider i AAma skal normalt sett ha som ambisjon å munne ut i fagfelleverderte utgivelser. Fagfellevurdering er kvalitetssikring av kunnskapen i fagartiklar og bøker med vitenskapelig ambisjon. Det innebær at eksperter innenfor faget vurderer bidraget før det publiseres. Kvalitetskriterier er for eksempel at bidraget presenterer ny kunnskap, at forskningsresultatene er etterprøvbare og dokumenterer kildebruk og metoder samt at arbeidets problemstilling på en god måte er forankret i tidligere publisert litteratur.

I planperioden skal det etableres rutiner som legger til rette for dette. Det er også et mål at Aust-Agder-Arv får en egen seksjon med fagfelleverderte artikler.

Ut fra et ressursperspektiv er det hensiktsmessig å prioritere forskningen inn i korte skriftlige fremstillinger. Artikler bør derfor prioriteres fremfor bøker. Ansatte som ennå ikke er autorisert som konservator NMF bør prioritere artikler som oppfyller de kravene som gjelder i en autoriseringssøknad.

Ikke all forskning trenger nødvendigvis primært å presenteres i artikkelform. En kan tenke seg forskningsbaserte og fagfelleverderte utstillinger, der den primære presentasjonsformen er utstillingen, og der dette siden utvikles videre i skriftlige arbeider. I alle tilfeller er det viktig at resultatene av forskningsarbeidet synliggjøres.

8. Mål for forskningsorganisering og forskning i AAmA

I generell forstand er målet for forskningen i planperioden at forskningsinnsatsen skal styrkes betydelig. Etersom forskning er tidkrevende arbeid og planperioden for den foreliggende forskningsplanen er relativt kort, vil målene ofte ha en horisont som peker utover selve planperioden.

Den viktigste utfordringen på kort sikt er å få mobilisert mer ressurser til forskningen. Målsetningene på dette området kan oppsummeres som følger (ikke i prioritert rekkefølge):

- 1) Det nedsettes et forskningsutvalg for AAmA (2021).** Et nytt forskningsutvalg for AAmA etableres etter de retningslinjene som er stipulert i denne planen. For de avdelingene der det ennå ikke er etablert faste forskerstillinger oppnevner avdelingsleder en skikket representant.
- 2) Et program for autorisering til konservator NMF for ansatte som er kvalifisert til dette (innen 2022).** Forskningsutvalget skal utarbeide forslag til hvordan et slikt program skal bygges opp. Målsetningen på lengre sikt er at halvparten av de ansatte som formelt er kvalifisert til dette skal være autorisert innen en seksårsperiode.
- 3) Én fast forskerstilling i hver avdeling (innen 2024).** Forskerne som innehar disse stillingene vil danne kjernen i AAmAs forskningsutvalg, samtidig som de bidrar til å løfte forskningskompetansen i hver enkelt avdeling. Nødvendigheten av å rekruttere kvalifisert kompetanse til slike stillinger skal tas inn i personalpolitisk plattform.
- 4) En egen fagfelleverdert seksjon i Aust-Agder-Arv (innen 2022).** Hensikten med tiltakene under punkt 2 og 3 er ikke bare at det skal forskes mer, men at forskningen også skal munne ut i flere fagfelleverderte publikasjoner. Det er derfor et mål at AAmAs egne årbok skal kunne fungere som et hjelpemiddel på dette området.
- 5) Rullering av forskningsplanen for AAmA (innen utgangen av 2022).** Forskningsplanen skal være et dynamisk hjelpemiddel for å fremme forskningen i AAmA. Arbeidet med rullering av forskningsplanen må derfor inn som et mål i planperioden.
- 6) Kvantitative mål for forskningen (innen utgangen av 2022).** For å kunne styre forskningsinnsatsen på en hensiktsmessig måte trenger forskningen kvantitative mål. I første rekke vil dette måtte konkretiseres ved et gitt antall artikler årlig. De kvantitative målene skal utvikles av forskningsutvalget i dialog med avdelingene, og synliggjøres i virksomhetsplanen til AAmA for kommende år.

For å styrke mulighetene for forskning varsler den nye museumsmeldingen *Musea i samfunnet* at det skal fases inn et titalls nye stipendiatstillinger knyttet til forskerskoler

for museumsforskning og at det settes av søkbare midler til forskningssamarbeid mellom museer og UH-sektoren.⁵ AAmA skal følge med på denne utviklingen. Målsetningen er at AAmA gjennom samarbeidsprosjekter skal posisjonere seg for å kunne søke denne typen midler i samarbeid med UH-sektoren eller andre museums- og arkivinstitusjoner. (Vedlegg 2)

Hovedsatsningsområder

AAmA har vedtatte hovedsatsningsområder. For å styrke kompetansen på disse områdene er det viktig at forskningen innrettes mot temaer som har relevans for hovedsatsningsområdene sjøfart, immateriell kulturarv, Ibsen, samt geologi og gruvedrift.

Av disse hovedsatsningsområdene er det kun sjøfarten som har en spesifikk plan som omhandler forskning på feltet.⁶ Utvalget som koordinerer oppfølging av planen har forskning på sin agenda. Planen skiller mellom kortsiktige og langsiktige mål i henholdsvis 2022 og 2025: Innen 2022 skal det etableres en plan for forskning innen sjøfartshistorie. Denne skal være integrert i en felles forskningsplan for AAmA. Det skal også være etablert en serie sjøfartsrelaterte forskningsprosjekter. Tilsvarende planverk skal utvikles for de øvrige satsningsområdene.

Andre aktuelle temaer

Selv om forskningen spesielt skal rettes mot hovedsatsningsområdene, er det viktig å understreke at AAmA er en mangefasettert virksomhet og at det derfor også må åpnes for forskning på temaer som ligger utenfor hovedsatsningsområdene. Disse temaene kan enten være begrunnet i de ansattes særlige kompetanse og interesser, eller de kan være begrunnet ved særlig aktualitet.

I forbindelse med 200-årsjubileet for Arendal Skoles offentlige Bibliothek og Museum (forløper for museums- og arkivinstitusjonene som nå finnes på KUBEN) bør det i god tid før 2032 igangsettes museums- og arkivhistoriske prosjekter som kan kaste nytt lys over institusjonens historie. Dette er spesielt begrunnet ved at museet i Arendal er landets femte eldste museumsinstitusjon. Flere slike prosjekter er igangsatt, og innsatsen skal styrkes i kommende planperiode.

Litteratur

Musea i samfunnet – Tillit, ting og tid. Meld. St. 23, 2020–2021.

Brenna, Andersen, Christensen, Fonneland, Glørstad, Pousette (2020). *Vilje til forskning – museumsforskning i Norge i det 21. århundre.* Utvalgsrapport.

Forskningsplan for Aust-Agder kulturhistoriske senter, vedtatt av styret 29. november 2010.

Plan for organisering av forskningsinnsatsen ved AAmA, vedtatt av styret 16. juni 2016.

Strategisk plan for AAmA 2018–2022.

Strategiplan for AAmAs sjøfartssatsning 2019–2025.

⁵ Meld. St. 23 (2020-2021), *Musea og samfunnet*, kap. 5.1.1, s. 46.

⁶ Strategiplan for AAmAs sjøfartssatsning 2019-2025.

Vedlegg

Vedlegg 1: Tilsatte med formell forskningskompetanse i AAmA

Tabellen nedenfor gir oversikt over tilsatte med universitets- eller høyskoleutdannelse av høyere grad, uten hensyn til om den enkelte har mulighet for forskning i sin stilling. Hensikten er her å få en generell oversikt over den kompetansen som finnes i organisasjonen.

De fire avdelingene i virksomheten har til sammen nærmere 60 tilsatte, hvorav 28 har formell universitetsutdannelse av høyere grad (mastergrad og oppover). Kompetansen har slagside mot enkelte avdelinger. Av avdelingene på KUBEN har arkivavdelingen 12 tilsatte med høyere universitetsutdannelse, mens museumsavdelingen har 8. Til sammenligning har Grimstad bys museer 4 og Setesdalsmuseet 3. I tillegg kommer 1 tilsatt ved Eydehavnsmuseet, som faller utenom den ordinære avdelingsstrukturen. 2 tilsatte i AAmA har kompetanse på doktorgradsnivå.

Den formelle akademiske kompetansen dekker et bredt faglig spekter. Dersom vi konsentrerer oss om den enkeltes spesialer på masternivå, dekker dette fag som historie, etnologi, museologi, folkloristikk, arkeologi, kulturminneforvaltning, kulturledelse, sosiologi, gjenstandskonservasjon, formgivning, humanistisk informatikk, økonomi, samt media og kommunikasjon. Av disse fagene er historie det som er sterkest representert, med hele 13 tilsatte. Dette kan gi inntrykk av at institusjonen som helhet har sterk slagside mot studier av skriftlige kilder. De fleste med historiefaglig spesialer er imidlertid tilsatt i arkivavdelingen. Ser vi på de tre museumsavdelingene, har deres kompetanse en bredere sammensetning av fag i det kulturvitenskapelige området, med orientering mot gjenstandsmateriale, immateriell kulturarv og kulturforvaltning, men også enkelte historikere.

Olav Haugevje	Grimstad bys museer	Hovedfag	Folkloristikk
Anita Estensen	Grimstad bys museer	Master	Kulturledelse
Therese Strupstad Hagen	Grimstad bys museer	Master	Kulturminneforvaltning
Julia Holme Dammann	Grimstad bys museer	Master	Gjenstandskonservator
Leonhard B. Jansen	Setesdalsmuseet	Hovedfag	Historie
Maria Björkroth	Setesdalsmuseet	Doktorgrad	Etnologi/museologi
Anna Stella Karlsdottir	Setesdalsmuseet	Hovedfag	Etnologi
Kari Helene Kullerud	Museumsavdelingen, KUBEN	Master	Formgivning, kunst og håndverk
Marianne Eldorhagen	Museumsavdelingen, KUBEN	Hovedfag	Arkeologi
Ingvild Velure	Museumsavdelingen, KUBEN	Hovedfag	Historie
Hilde Austarheim	Museumsavdelingen, KUBEN	Magistergrad	Etnologi
Monika Løvald	Museumsavdelingen, KUBEN	Master	Gjenstandskonservator
Anne Klippenvåg Pettersen	Museumsavdelingen, KUBEN	Master	Museologi
Joanna Sunnset	Museumsavdelingen, KUBEN	Master	Sosialøkonomi
Hilde Jomaas	Museumsavdelingen, KUBEN	Master	Media og kommunikasjon
Kristoffer Vadum	Arkivavdelingen, KUBEN	Doktorgrad	Historie
Monika K. Håland	Arkivavdelingen, KUBEN	Hovedfag	Sosiologi
Snorre D. Øverbø	Arkivavdelingen, KUBEN	Hovedfag	Historie
Gaute Chr. Molaug	Arkivavdelingen, KUBEN	Hovedfag	Historie
Yngve Schulstad Kristensen	Arkivavdelingen, KUBEN	Hovedfag	Historie

Lise Råna	Arkivavdelingen, KUBEN	Hovedfag	Historie
Hannele Fors	Arkivavdelingen, KUBEN	Hovedfag	Historie
Egil Blomsø	Arkivavdelingen, KUBEN	Master	Historie
Hanne Birkeland	Arkivavdelingen, KUBEN	Master	Historie
Ida Pedersen	Arkivavdelingen, KUBEN	Master	Historie
Stephan Fiedler	Arkivavdelingen, KUBEN	Master	Historie
Marit Gressli	Arkivavdelingen, KUBEN	Master	Humanistisk informatikk
Kristin Lindqvist	Eydehavn museet	Master	Historie

Vedlegg 2: Samarbeidsprosjekter med andre institusjoner

I det denne forskningsplanen utarbeides har AAma flere prosjekter under utvikling knyttet til sjøfart. KUBEN samarbeider med Lingard Skuteminne om et prosjekt knyttet til uthavnene på Agder. Ulike samarbeidsprosjekter lansert i regi av det nasjonale sjøfartsnettverket er til vurdering av sjøfartsgruppa i AAma.

I 2021 vil KUBEN i samarbeid med Håkon Haugland ved Lingard Skuteminne være med på en søknad om midler fra Norsk kulturråd i regi av Næs Jernverksmuseum. Målet er at det skal etableres et forskningskonsortium for ny forskning i de gamle jernverkene. KUBENS bidrag inn i dette vil være sjøfartsrelatert og konsentrere seg om skiping av varer til og fra jernverkene på Agder på 1700- og 1800-tallet. Prosjektet vil involvere deltakere fra andre museumsnettverk og fra UH-sektoren, og vil gå over flere år.

I samarbeid med ARKIVET freds- og menneskerettighetscenter er det initiert et forsknings- og dokumentasjonsprosjekt knyttet til Arne Myrdal og Folkeaksjonen mot innvandring. Prosjektet starter med forprosjekt våren 2021 og vil gå over flere år.